

**UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN
MOLDOVA**

**ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE JURIDICE ȘI
RELAȚII INTERNAȚIONALE**

Cu titlu de manuscris

C.Z.U: [341.645(4):341.231.14]:347.23(043.2)

LOGHINESCU Petru

**PROTECȚIA PROPRIETĂȚII ÎN SISTEMUL
CONVENȚIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI**

Specialitatea 552.08 Drept internațional și european public

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice și Relații Internaționale a Universității de Studii Europene din Moldova

Conducător științific:

DORUL Olga, conferențiar universitar, doctor în drept

Componenta Comisiei de susținere publică a tezei de doctor:

1. **Președinte – BALAN Oleg**, profesor universitar, doctor habilitat în drept;
2. **Conducător științific – DORUL Olga**, conferențiar universitar, doctor în drept;
3. **Referent oficial – ARHILIUC Victoria**, profesor universitar, doctor habilitat în drept;
4. **Referent oficial – CAZACU Doina**, conferențiar universitar, doctor în drept;
5. **Referent oficial – CEBAN Cristina**, conferențiar universitar, doctor în drept.

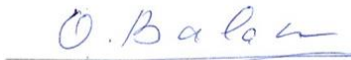
Susținerea publică va avea loc la data 23 februarie 2024 ora 14:00 în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctor din cadrul Școlii Doctorale ”Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova, mun. Chișinău, str. Gh. Iablocikin 2/1, Republica Moldova, sala 200A.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Universității de Studii Europene din Moldova și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare: (<http://cnaa.md>).

Rezumatul a fost expedit la 23 ianuarie 2024.

Președinte al Comisiei de susținere publică:

BALAN Oleg, Prof.univ., dr.hab. în drept

Conducător științific:

DORUL Olga, Conf.univ., dr. în drept

Autor:

LOGHINESCU Petru

© Loghinescu Petru, 2024

CUPRINS:

1. REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
2. CONȚINUTUL TEZEI.....	9
3. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	18
4. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	22
5. LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI.....	24
6. ADNOTARE (română, engleză, rusă).....	26

1. REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei propuse spre cercetare.

Schimbările sociale, economice, politice în perioada postbelică au avut un impact substanțial asupra conceptului și conținutului drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Evoluția calitativă și cantitativă a drepturilor omului a fost resimțită atât la nivel universal, cât și la scară regională.

Ratificând instrumente internaționale în materia drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, statul nostru și-a asumat angajamente importante în vederea realizării lor efective și eficiente. Convenția Europeană a Drepturilor Omului este primul tratat regional care proclamă o listă de drepturi și libertăți fundamentale și un mecanism eficient de realizare a acestor drepturi. Totodată, datorită realității perioadei postbelice, la fel ca și în cazul instrumentelor universale de protecție a drepturilor omului, autorii textului nu au reușit să ajungă la un compromis în vederea includerii tuturor drepturilor și libertăților fundamentale aparținând generațiilor I și II în conținutul tratatului regional. Astfel, astăzi în CEDO regăsim o gamă largă de drepturi și libertăți civile, mai puțin din cele economice și sociale. Cunoașterea conținutului drepturilor și libertăților fundamentale, dar și limitelor acestora este importantă atât pentru state, cât și pentru însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului, ineditul garant al respectării de către Înaltele părți semnatare a Convenției, a cărei creație jurisprudențială deseori dă impuls cercetărilor dar și novațiilor legislative în statele membre ale Consiliului Europei și a Uniunii Europene.

Instituind un sistem de protecție dinamic, Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, și în special dezvoltările jurisprudențiale recente au îmbogățit esențial conținutul protecției proprietății. Cunoașterea principiilor de organizare și a materiei generate de sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului este extrem de importantă atât pentru legiuitorul național, cât și pentru instanțele de judecată din Republica Moldova ori de câte ori se invocă compatibilitatea prevederilor normative cu standardele internaționale în materia protecției proprietății.

Subiectul abordat în prezentul demers științific este actual atât pentru doctrinari cât și pentru practicienii din Republica Moldova, or până la momentul de față Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai mult de 100 hotărâri pe marginea alegațiilor reclamanților din Republica Moldova pe terenul protecției proprietății. Subsecvent, în teză, vom elucida cauzele condamnărilor, relevând soluții întru evitarea unor asemenea încălcări pe viitor, fapt ce va conferi cercetării caracter aplicativ prezentei lucrări științifice.

Scopul și obiectivele tezei rezidă în cercetarea multiaspectuală a protecției proprietății în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului, cuprinzând o analiză detaliată a conținutului dreptului fundamental în contextul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și înaintarea propunerilor, inclusiv recomandărilor *de lege ferenda*, pentru asigurarea compatibilității legislației naționale cu standardele CEDO. În vederea realizării scopului indicat, ne propunem realizarea următoarelor **obiective**:

- definirea ”bunului” în sensul CEDO;
- cercetarea conținutului dreptului persoanei fizice sau juridice la respectarea bunurilor sale în sensul CEDO și jurisprudenței CtEDO;
- analiza jurisprudenței pertinente a Curții Europene a Drepturilor Omului, inclusiv cauzele *versus* Republica Moldova;
- stabilirea compatibilității legislației Republicii Moldova cu standardele CEDO;
- elaborarea propunerilor *de lege ferenda* în vederea asigurării compatibilității legislației naționale cu practica judiciară a forului jurisdicțional de la Strasbourg.

Prezentarea metodologiei de cercetare În vederea determinării conținutului și dezvoltării doctrine a instituției protecției proprietății în sistemul CEDO în calitate de suport metodologic am apelat la metode relevante de cercetare științifică cum sunt:

- *analiza logică (deductivă, inductivă, generalizare, specificare)* aplicată pe întreg parcursul lucrării în vederea identificării conținutului juridic al dreptului, ce constituie obiect al prezentei investigații științifice, și principiilor mecanismului de protecție a acestui drept analizate în lucrarea de doctorat;

- *analiza comparată*, or, anume această metodă ne permite să realizăm un studiu comparativ cu respectarea indicatorilor cantitativi și celor calitativi și să observăm diferența dintre conținutul și procesul de aplicare a normelor legislative în materia protecției proprietății elaborate de mai multe state. Ca rezultat, pot fi degajate bunele practici ce ne vor fundamenta, parțial, propunerile *de lege ferenda* formulate la finele lucrării. La fel, analiza comparativă ne-a permis să reliefăm aspecte privind compatibilitatea legislației naționale în materia protecției proprietății cu standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului;

- *metoda istorică* inerentă unei cercetări în domeniul științelor juridice permite cercetarea factorilor care au condiționat apariția normelor juridice în materia protecției proprietății. Aceasta permite identificarea izvorului juridic material important în vederea înțelegerii evoluției codificării instituției protecției proprietății. Protecția proprietății, în termenii Convenției Europene a Drepturilor Omului, urmează a fi cercetată în condiții istorice concrete. Or, după cum vom observa în prezenta lucrare, Curtea Europeană deseori recurge la incursiune istorică desfășurată atunci când își întemeiază hotărârile în special în cazurile de naționalizare a proprietății private.

- *analiza sistemică* utilizată în vederea stabilirii originii, locului și rolului dreptului de protecție a proprietății în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului, cât și în teoria Dreptului Internațional al Drepturilor Omului;

- *analiza dinamică (în perspectivă)* pentru a proiecta modificările ce urmează a fi operate în legislația națională în urma studiului realizat și identificării curenților sistemului de drept al Republicii Moldova.

Descrierea situației în domeniul de cercetare. Lucrările elaborate la subiectul protecției proprietății în sistemul CEDO de savanții autohtoni și cei străini au constituit baza teoretică a prezentului studiu. O primă particularitate a materialului bibliografic utilizat în vederea elaborării prezentei lucrări este că acesta datează începând cu anii 50 ai secolului XX, deoarece după adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului au demarat codificările neoficiale și adoptarea cadrului normativ conform în majoritatea statelor lumii în materia dreptului de proprietate. O altă particularitate a suportului bibliografic al prezentei teze de doctorat ține de tratarea insuficientă a tematicii vizate în lucrările doctrinarilor autohtoni. Astfel, în doctrina autohtonă de Drept internațional public, Drept internațional al drepturilor omului și cea a Dreptului Convenției Europene a Drepturilor Omului protecția proprietății în sistemul CEDO a fost tratată tangențial de către Poalelungi M., Sârcu D., Dorul O., Morărescu A., Nica A. ș.a.

În vederea elaborării conținuturilor capitolelor II și III ale prezentei lucrări au fost consultate în special opiniile doctrinarilor străini cum sunt: Bîrsan C., Renucci Fr., Adam I., Klatt M., Van der Molen P., Gomien D., Krieger H., Molango M., Loucaides G.L. ș.a.

Noutatea științifică. Prezenta lucrare devine prima investigație științifică în doctrina autohtonă ce conține o analiză complexă și temeinică a conținutului dreptului fundamental reglementat de articolului 1 din Protocolul 1 la CEDO. În baza respectivului demers științific, în urma consolidării teoretice a instituției protecției proprietății, după elucidarea tuturor garanțiilor în vederea asigurării protecției proprietății, vor fi propuse soluții efective întru asigurarea compatibilității legislației naționale în materie cu prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

- stabilirea genezei și evoluției instituției protecției proprietății în Sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului;

- determinarea perspectivelor în eventualitatea extinderii sferei de aplicare a prevederilor art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului în lumina evoluției tehnologiilor și a științelor;
- deducerea și conceptualizarea raționamentelor hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului în cauzele de nerespectare a proprietății în condițiile conflictelor armate;
- formularea recomandărilor în vederea asigurării compatibilității legislației naționale a Republicii Moldova cu standardele CEDO în materia protecției proprietății.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării rezultă din analiza complexă a cadrului normativ național și internațional, a suportului doctrinar realizată cu privire la obiectul prezentei cercetări: protecția proprietății în sistemul CEDO. Drept urmare, fiind sesizate aspectele problematice, considerăm necesar să formulăm recomandări practice, ale căror realizare va contribui la valorificarea de către particulari a potențialului lor și va eficientiza procesul de aplicare a legii.

Aprobarea rezultatelor Concluziile formulate în rezultatul realizării acestui demers științific și-au găsit reflectare în 9 publicații ale autorului la tema tezei apărute în reviste de specialitate din Republica Moldova și România, în materialele conferințelor științifice naționale și internaționale din Republica Moldova, Federația Rusă și România.

2. CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul I "CADRUL DOCTRINAR ȘI NORMATIV ÎN MATERIA PROTECȚIEI PROPRIETĂȚII" conține o abordare dihotomică a instituției protecției proprietății în sistemul CEDO. În vederea redactării conținutului Capitolului I am urmat modelul clasic al abordării tematicilor în lucrările de doctorat la specialitatea drept internațional public. Astfel, după o trecere în revistă a principalelor lucrări doctrinare reprezentate de manuale, lucrări monografice, articole de sinteză publicate la subiectul protecției proprietății în sistemul CEDO semnate de doctrinari străini și autohtoni, capitolul I conține un repertoriu al actelor internaționale universale și regionale în domeniu. Suplimentar, la acest compartiment a fost expusă evoluția reglementărilor naționale la capitolul protecției dreptului de proprietate. Am evitat absolut conștient să expunem la acest capitol jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, aceasta urmând a fi analizată în capitolul II când ne-am propus să reliefăm principiile generale pe terenul art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cât și atunci când ne propunem să analizăm practica instanței de la Strasbourg în situații particulare: în conflictele armate și pe cauzele *versus* Republica Moldova.

Astfel, în **paragraful 1.1.** intitulat "**Analiza concepțiilor doctrinare privind protecția proprietății în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului**"

Subiectul protecției proprietății este analizat în literatura juridică de specialiști din diferite ramuri de drept: drept civil, drept constituțional, drept internațional al drepturilor omului. Această instituție juridică, fiind una interramurală, necesită o abordare complexă întru a facilita cunoașterea profundă a conceptului teoretic, dar și a conținutului dreptului fundamental al persoanei.

Lucrarea de doctorat conține dezvoltări ale conceptelor fundamentale propuse și analizate de doctrinari străini și autohtoni și anume: J.F. Renucci "*Introduction générale à la Convention Européenne des Droits de l'Homme*", Scott Leckie "*Housing, Land, and Property Restitution Rights of Refugees and Displaced Persons*",

Ali Riza Coban ”Protection of Property Rights Within the European Convention on Human Rights”, M. Poalelungi ”Convenția Europeană a Drepturilor Omului: obligații pozitive și negative”, lucrarea ”Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu asupra hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului versus Republica Moldova. Concluzii și recomandări” elaborată de M. Poalelungi, D. Sârcu, S. Splavnic, L. Grimalschi, A. Nica și O. Dorul, monografia ”Protecția drepturilor omului în conflictele armate” semnată de prof. O. Balan etc.

În paragraful 1.2. ”Cadrul normativ în materia protecției proprietății” în urma determinării și cercetării mecanismelor internaționale universale și regionale de protecție a drepturilor omului în general, și a dreptului de proprietate în special, ajungem la concluzia că scopul comun al acestora este de a oferi o protecție justificată intereselor patrimoniale ale persoanei, exprimate individual sau în asociere, de a sancționa statele care au făcut abuz sau nu au asigurat respectarea acestui drept fundamental.

Cu referire la cadrul legal național în materia protecției dreptului de proprietate constatăm că acesta se prezintă astăzi ca fiind consistent și în mare parte compatibil cu standardele universale și regionale în domeniul drepturilor omului. Republica Moldova a ratificat plenar tratatele internaționale ce conțin prevederi în materia protecției proprietății.

Capitolul II ”CONȚINUTUL PROTECȚIEI PROPRIETĂȚII ÎN SISTEMUL CONVENȚIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI” conține o abordare deductivă a conceptelor esențiale a lucrării de doctorat. Astfel, din **paragraful 2.1. ”Înțelesul noțiunii de ”bun” în sensul Convenției Europene a Drepturilor Omului”** deducem că înțelegerea termenului „bun”, argumentat prin practica Curții Europene a Drepturilor Omului indică asupra domeniului larg și autonom de aplicare. Considerăm că termenul de „bun” utilizat în prima frază a art.1 al Protocolului adițional 1 este mai larg decât cel de „proprietate”.

Din categoria „bunuri” fac parte în primul rând bunurile mobile și bunurile imobile, afirmație reiterată de către fosta Comisie

în cazul *Wiggins c Regatului-Unit*. Protecția oferită de art. 1 al Protocolului nr.1 se extinde și asupra drepturilor reale, cât și cele de creație.

Estimăm necesar, în contextul unei cercetări cu privire la conținutul dreptului de proprietate, să ne exprimăm dezacordul vis-a-vis de ultimele tendințe apărute în lucrările anumitor doctrinari contemporani care consacră conceptul de "proprietate biologică". Libertatea individului de a dispune în mod liber de propriile țesuturi, organe, celule, gene nu are un caracter absolut și, în opinia juriștilor contemporani versați în materia dreptului internațional al drepturilor omului, contravine conceptului de demnitate umană. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a avut ocazia deja să se pronunțe pe marginea unor asemenea alegații în cauza *Parrillo c. Italiei* (hotărârea CtEDO din 27.08.2015) când reclamanta susținea, în special, că interdicția, prevăzută de legea italiană, de a dona în scopul cercetării științifice embrionii concepuți prin reproducere asistată medical era incompatibilă *inter alia* cu prevederile art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

Pronunțându-se pe marginea cauzei indicate, Curtea a reamintit că noțiunea de „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 are un sens autonom care nu este limitat la dreptul de proprietate asupra bunurilor corporale și care este independent de clasificările formale din dreptul intern: anumite alte drepturi și interese care constituie active pot fi, de asemenea, considerate „drepturi patrimoniale” și, prin urmare, „bunuri” în sensul acestei dispoziții. În fiecare cauză, este necesar să se examineze dacă circumstanțele, considerate în ansamblu, îl transformă pe reclamant în titular al unui interes substanțial protejat de art. 1 Protocolul nr. 1.

În final, Curtea a considerat totuși că nu este necesară examinarea problemei, delicate și controversate, a momentului începerii vieții omenești întrucât art. 2 din Convenție nu este pus în discuție în speță. În ceea ce privește art. 1 din Protocolul nr. 1, Curtea a considerat că dispoziția nu se aplică în prezenta cauză. Astfel, având în vedere sfera economică și patrimonială a acestui articol, embrionii umani nu pot fi reduși la statutul de „bunuri” în sensul acestei dispoziții.

În paragraful 2.2. ”Obligațiile statelor în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului” se conține o analiză complexă a obligațiilor ce revin statelor în materia protecției proprietății. A fost analizată obligația negativă a statelor în materia protecției proprietății și obligațiile pozitive, acestea având scopul de a proteja persoana fizică sau cea juridică de ingerințe arbitrare în procesul de realizare a dreptului garantat de CEDO.

Pentru redactarea prezentei unități de conținut am analizat mai multe cauze din practica Curții de la Strasbourg. Din jurisprudența consistentă a CtEDO au fost selectate anumite cauze pe care instanța a considerat oportun să dezvolte prevederile convenționale în sensul stabilirii principiilor generale. De exemplu, în cauza *Broniowski c. Poloniei*, unde reclamantul, resortisant polonez, a reclamat despăgubiri pentru proprietățile situate peste râul Bug și aflate în prezent pe teritoriul ucrainean, bielorus sau lituanian. Curtea a constatat că respectiva cerere a revelat o deficiență sistemică care privează o întreagă categorie de persoane particulare (aproape 80 000 de persoane) de dreptul lor de proprietate. În această cauză Curtea a constatat că scopul principal al articolului 1 al Protocolului nr. 1 este de a proteja o persoană de imixtiunea nejustificată din partea statului în exercitarea dreptului la protecția proprietății. Cu toate acestea, în virtutea articolului 1 al Convenției, fiecare parte contractantă "recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa drepturile și libertățile definite în Convenție. Realizarea acestei obligații generale poate implica obligații pozitive inerente asigurării exercitării efective a drepturilor garantate de Convenție. În contextul articolului 1 din Protocolul nr. 1, aceste obligații pozitive pot cere statului să ia măsurile necesare pentru a proteja dreptul de proprietate. Curtea a stabilit în această hotărâre că limitele dintre obligațiile pozitive și negative ale statului în conformitate cu articolul 1 din Protocolul nr. 1 CEDO nu pot fi definite precis. Principiile aplicabile sunt totuși similare. Trebuie să existe un echilibru între interesele concurente ale individului și ale comunității în ansamblu, iar statul se bucură de o anumită marjă de apreciere în determinarea respectării Convenției.

Legătura reciprocă a presupuselor omisiuni din partea statului și acțiunilor legate de acestea poate fi privită ca ”imixtiune” în

proprietatea reclamantului și face dificilă încadrarea acestora într-o categorie precisă. În prezenta cauză Curtea nu a considera necesar să categorisească strict întinderea obligațiilor pozitive ale statului sau conținutul obligației negative de a se abține de imixtiunea nejustificată în exercitarea dreptului la protecția bunurilor.

Prezintă interes în contextul prezentei investigații analiza îndinderii obligațiilor pozitive și negative privind protecția proprietății în contextul conflictelor armate. După cum absolut justificat susține profesorul M. Poalelungi în lucrarea "*Convenția Europeană a Drepturilor Omului: obligații pozitive și negative*", CtEDO a adoptat o serie de hotărâri împotriva Turciei, prin care a fost recunoscută încălcarea dreptului de proprietate prin îngrădirea accesului de către forțele armate turcești sau de către autoritățile Republicii Turce a Ciprului de Nord (RTCN) la casele reclamanților sau a altor bunuri imobile într-o formă sau alta, circumstanțele generale fiind similare aceloră din spețele precedente, astfel fiind constatată încălcarea art. 1 din Protocolul 1 și ale articolelor 3 și 8 din CEDO (după caz) în spețele: *Andreou Papi; Olymbiou; Strati; Saveriades; Gavriel; Solomonides; Kyriakou; Alexandrou* ș.a. Toate spețele enumerate au în comun faptul că Înalta Curte a aplicat criteriul de control general pentru a determina legătura jurisdicțională dintre acțiunile militarilor turci și ai RTCN. Din punct de vedere material, și mai ales în privința art. 1 Protocolul 1, a fost constatată încălcarea obligației negative de a nu aduce atingere dreptului de proprietate.

Paragraful 2.3. Garanții în caz de privare de proprietate conține o analiză a garanțiilor de protecție împotriva formelor arbitrare sau disproporționate de imixtiune în exercitarea acestui drept fundamental al persoanei. O astfel de ingerință poate lua forma privării sau limitării drepturilor.

Fiecare particular are dreptul să dețină proprietate și să folosească bunurile aflate în posesia sa. Lipsirea particularului de proprietatea sa nu poate interveni decât în cazul necesității publice. În asemenea cazuri statul este obligat să asigure o despăgubire echitabilă.

Instituind garanții clare în vederea evitării privării arbitrare de proprietate autorii Convenției Europene a Drepturilor Omului au limitat statele părți în realizarea politicilor sociale, economice și de altă natură prezentând riscuri reale și ipotetice la adresa dreptului de proprietate privată a persoanelor. Totodată, Convenția, grație interpretărilor Curții Europene a Drepturilor Omului, în timp, își justifică natura de ”organism viu” aceasta având implicații și asupra conținutului acestui drept fundamental al persoanei. Prin urmare, nu excludem în perspectivă apropiată reevaluarea conceptului de interes public sau interes general în lumina noilor provocări la adresa securității economice, umanitare, energetice și ecologice.

Capitolul III ”ASPECTE PARTICULARE PRIVIND PROTECȚIA PROPRIETĂȚII ÎN SISTEMUL CONVENȚIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI” conține o analiză complexă a anumitor categorii de cauze în care reclamantii invocă nerespectarea garanțiilor prevăzute la art. 1 Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În acest sens au fost selectate materii ce constituie obiect de interes major pentru comunitatea internațională, dar și pentru Republica Moldova, stat membru al acestei comunități.

Paragraful 3.1. ”Standarde în materia protecției proprietății degajate de CtEDO în cauzele versus Republica Moldova” își găsește locul în lucrarea de doctorat având în vedere faptul că începând cu 18 mai 2004, ziua când a fost adoptată prima hotărâre (hotărârea CtEDO pe cauza *Prodan c. Republica Moldova 18.05.2004*) pe terenul articolului 1 Protocolul 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, până în prezent nerespectarea proprietății de către autoritățile moldovenești a devenit obiectul expunerii Curții Europene a Drepturilor Omului în mai mult de 100 de cauze.

Cauzele în care a fost constatată nerespectarea de către Republica Moldova a prevederilor CEDO în materia protecției proprietății se rezumă la următoarele: neexecutarea hotărârilor judecătorești, revizuirea abuzivă a hotărâri judecătorești, realizarea neconformă a recursului în anulare, retragerea licenței, neacordarea

unei pretenții legitime, plata întârziată a depunerilor bănești, proprietatea intelectuală, anularea privatizării, recuperarea investițiilor, confiscarea ilegală, exproprierea ilegală etc.

La acest paragraf a fost expusă în aspect evolutiv jurisprudența CtEDO pe cauzele vs. Republica Moldova pe segmentul protecției proprietății reliefând de fiecare dată raționamentele care au stat la baza hotărârilor Curții în baza căror statul nostru a angajat răspunderea internațională. Această expunere cronologică pentru fiecare domeniu separat a permis o mai bună înțelegere a evoluției jurisprudenței CtEDO, identificarea tendințelor și formularea perspectivelor acesteia.

Paragraful 3.2. "Protecția proprietății private în timpul conflictelor armate" conține în esență o analiză a modului în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului examinează cererile pe terenul art.1 Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului atunci când reclamantii invocă pierderi, deteriorări, distrugerii cauzate de conflicte armate. Am demarat analiza în cadrul acestui paragraf prin precizarea faptului că protecția proprietății în condițiile conflictelor armate este guvernată de *lex specialis* – dreptul conflictelor armate și dreptul internațional umanitar. Acest fapt poate fi constatat atât în urma consultării surselor doctrinare și legale în domeniu, cât și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Proprietatea rămâne sub protecție chiar și în circumstanțe extraordinare survenite în timpul unui conflict armat, atunci când un spectru larg de drepturi, libertăți și instituții sunt limitate, încetează sau sunt suspendate. În perioada conflictului armat, protecția proprietății își găsește fundamentul în principiile conturate de dreptul internațional umanitar și dreptul internațional penal. Aceste cadre juridice articulează în mod distinct interzicerea distrugerii arbitrare și a însușirii ilegale atât a proprietății publice, cât și a celei private. Instrumentele juridice care reglementează desfășurarea conflictelor armate conțin prevederi referitoare la protecția proprietății private și multe dintre aceste norme juridice au fost recunoscute parte a dreptului internațional cutumiar ca urmare a faptului că au fost acceptate ca obligatorii de către majoritatea statelor, iar acest fapt cu siguranță

reflectă un consens între națiuni că respectarea proprietății private, chiar și în timpul conflictelor, este o responsabilitate comună.

Codificarea obligațiilor care vizează protejarea drepturilor individuale se observă în Regulamentul de la Haga, care a fost anexat la Convenția de la Haga din anul 1907. Acest moment istoric a reprezentat momentul cristalizării principiilor și liniilor directoare fundamentale menite să asigure protecția drepturilor indivizilor, marcând o epocă în care societatea internațională a recunoscut în mod colectiv importanța primordială a protecției demnității umane în contextul conflictelor armate. Ulterior, în anul 1949 convențiile de la Geneva au consolidat aceste inițiative prin determinarea exactă a întinderii drepturilor și obligațiilor beligeranților inclusiv în materia protecției proprietății. Astfel, au fost prevăzute clauze distincte și bine definite care se referă la tratamentul proprietății private în teritoriile aflate sub ocupație. Aceste cadre de reglementare reprezintă piloni ai sistemului normativ internațional, delimitând drepturile și responsabilitățile puterilor ocupante, asigurând în același timp că proprietății private îi este acordată protecția cuvenită și în perioade de conflict.

Hotărârile recente ale Curții Europene a Drepturilor Omului au constatat și dezvoltat necesitatea protecției drepturilor omului în timpul conflictelor armate. Jurisprudența emblematică a Curții evidențiază că încălcările dreptului de proprietate în perioadele de conflict reprezintă încălcări ale drepturilor fundamentale ale omului.

Primul caz în care CtEDO a examinat pretențiile de protecție a proprietății în legătură cu conflictul armat a vizat ocuparea Ciprului de Nord de către forțele turce în anii 70 ai sec. XX. În *cauza Loizidou c. Turciei*, reclamantul pretindea că i-a fost refuzat accesul la câteva dintre loturile sale de teren în urma invaziei turce, pretinzând încălcarea articolului 1 din Protocolul 1.

Ulterior, CtEDO a avut numeroase ocazii de a se pronunța în materia protecției proprietății atât în cazul conflictelor armate internaționale, cât și cele fără caracter internațional, având oportunități ample de a stabili principii generale și de a elucida contururile protecției proprietății în diferite tipuri de conflict.

În cauzele în care reclamanții s-au plâns de distrugerea locuințelor lor în contextul unor conflicte armate, CtEDO a acceptat revendicarea dreptului de proprietate pe baza extraselor dintr-un inventar al locuințelor emis de administrația orașului după atacul incriminat (*Kerimova și alții c. Federația Rusă*). În cauza *Damayev c. Federația Rusă* CtEDO a considerat că un reclamant care se plângea de distrugerea locuinței sale ar trebui să furnizeze cel puțin o descriere succintă a bunului în cauză. Ca exemple suplimentare de probe *prima facie* privind dreptul de proprietate sau reședința aflată în proprietate, Curtea a acceptat documente precum titluri de proprietate asupra locuinței sau terenului, extrase din registrele funciare sau fiscale, documente emise de administrația locală, planuri, fotografiile și chitanțe pentru lucrări de întreținere, precum și probe ale expedierilor poștale, declarații ale martorilor sau orice alte probe relevante (*Prokopovich c. Federația Rusă, Elsanova c. Federația Rusă*).

Cu referire la jurisprudența CtEDO pe terenul articolului 1 Protocolul nr. 1 CEDO în contextul conflictului armat ce a avut loc în anul 1992 pe teritoriul Republicii Moldova, merită a fi menționată cauza *Ilașcu și alții vs Republica Moldova și Federația Rusă* pe care Curtea s-a expus la 8 iulie 2004. Reclamanții au fost condamnați de către o instanță de judecată din regiunea stângă a Nistrului, care nu era competentă în sensul articolului 6 al CEDO, nu au avut parte de un proces echitabil, și în urma procesului de judecată, *inter alia*, aceștia au fost lipsiți de bunurile lor.

Guvernul Federației Ruse a declarat că pretențiile reclamanților nu pot fi imputate Federației Ruse și că, în orice caz, ele sunt nefondate. Guvernele României și Republicii Moldova nu au exprimat nicio opinie cu privire la acest subiect.

Chiar dacă admitem că CtEDO avea competență *ratione temporis* de a examina aceste pretenții, Curtea la acel timp a constatat că faptele prezentate pentru a susține pretențiile respective nu sunt suficiente. Prin urmare, deoarece această pretenție nu a fost probată, Curtea a considerat că nu a existat o violare a articolului 1 al Protocolului 1 la CEDO.

3. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În anii ce au urmat încetării celui de-al Doilea Război Mondial, societatea internațională devine martorul evoluției impresionante a evenimentelor pe terenul protecției proprietății. Atunci, lumea bipolară pe segmentul conținutului și tipologiei proprietății, reprezentată de state socialiste având sistemul economic bazat pe economia planificată, dar și state capitaliste centrate pe economia de piață, instituie primul mecanism regional de protecție a drepturilor omului – Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale. Astfel, organele Convenției (Curtea și Comisia) au fost nevoite să aplice prevederile articolului 1 al Protocolului nr. 1 spețelor cu participarea statelor având abordări normative absolut antagoniste. Aceasta a fost o adevărată provocare la adresa Curții, dar cele evocate în prezenta lucrare ne demonstrează că instanța jurisdicțională europeană a reușit să abordeze coerent conținutul dreptului fundamental făcând apel de fiecare dată la scopurile și obiectivele anunțate în Convenție.

Proclamarea dreptului de proprietate în textul tratatelor internaționale universale și regionale nu este suficientă. Autoritățile naționale sunt obligate, în temeiul angajamentelor asumate în baza tratatelor internaționale, să ofere garanții în vederea valorificării dreptului individual la proprietate în context pașnic, dar și în cel conflictual.

Protecția proprietății, în sensul Convenției Europene a Drepturilor Omului, presupune garanții de protecție împotriva formelor arbitrare sau disproporționate de interferență cum sunt privarea, fie limitarea dreptului.

Fiecare individ are dreptul de a deține proprietate și de a folosi bunurile aflate în posesia sa. Atât guvernelor, cât și altor persoane le este interzis să-și atribuie proprietăți fără temei legal. Privarea persoanei de proprietatea sa nu poate interveni decât în cazul existenței unei necesități publice. În cazul în care aceste circumstanțe au loc, statul este obligat să asigure o despăgubire echitabilă.

Termenul „lipsire” în sensul art. 1 Protocolul nr. 1 la CEDO urmează a fi înțeles cu sensul de ”privare”, fie „deposedare” a titularului dreptului de proprietate de obiectul și atributele dreptului de proprietate.

Istoria omenirii se prezintă ca o succesiune de generații, dar și o succesiune de războaie care au marcat soarta generațiilor. Ororile provocate dintotdeauna de conflictele armate nu afectează astăzi poziția decidenților privind declanșarea noilor atrocități. De aici vine pornirea firească a societății internaționale de a limita distrugerile și suferințele. Cunoașterea particularităților protecției proprietății în timpul conflictului armat este indispensabilă pentru realizarea conformă a actului de justiție.

Deși în prezent este recunoscut pe scară largă faptul că drepturile omului rămân în vigoare în timpul conflictelor, alături de dispozițiile dreptului internațional al drepturilor omului, sursa juridică principală care guvernează limitarea impactului pe timp de război și protecția categoriilor vulnerabile de persoane și a bunurilor acestora este dreptul internațional umanitar. În acest cadru, o multitudine de norme ale dreptului internațional umanitar se regăsesc cu fermitate în dreptul cutumiar, dar și în cel al tratatelor, reglementând cu meticulozitate protecția proprietății în timpul conflictelor armate.

Aceste reglementări cuprind diverse aspecte, delimitând circumstanțele specifice în care anumite bunuri pot fi confiscate în mod legal și interzicând categoric acțiuni precum jefuirea și alte deposedări ilicite de proprietate. În ciuda prezenței unui cadru juridic cuprinzător menit să asigure protecția proprietății, realitatea nefericită rămâne că aceste drepturi sunt încălcate în mod repetat în cadrul conflictelor de pe întreg globul.

În urma celor constatate, estimăm oportun să formulăm *recomandări* viabile întru a atribui caracter empiric prezentului studiu.

Astfel, considerăm că astăzi este absolut necesar să fie revizuit cadrul normativ în domeniul dreptului conflictelor armate. Dreptul de la Geneva este inconsistent în special în materia protecției proprietății private. Prevederile elaborate în perioada imediat după finalizarea celui de-al Doilea Război Mondial au fost concepute practic într-un

vid juridic, la acel moment încă nefiind elaborate standarde universale și regionale în domeniu.

În contextul prezentei cercetări considerăm oportună amendarea dispoziției articolului 53 al Convenției de la Geneva cu privire la protecția persoanelor civile în timp de război după cum urmează:

”Se interzice Puterii ocupante de a distruge bunurile mobiliare sau nemobiliare aparținând persoanelor particulare, individual sau colectiv, statului sau altor autorități publice, organizațiilor sociale sau cooperatiste, în afară de cazurile în care aceste distrugerii ar deveni absolut necesare în urma operațiunilor militare.

Persoanele particulare vor avea dreptul la despăgubire justă în cazul în care au fost lipsite de proprietate.”

La fel, norma materială sugerată ar beneficia de garanții eficiente de respectare dacă actorii societății internaționale ar dezvolta un cadru procedural coerent, iar strategia de urmărire penală a infracțiunilor, având ca obiect proprietatea privată, comise în legătură cu conflictul armat va avea contururi precise pentru a cuprinde toate aspectele (formele și dimensiunile) violenței sistematice realizate asupra proprietății. Este imperativ să se garanteze că infracțiunile care implică dobândirea ilicită a proprietății în conflictele armate sunt supuse urmării penale atât prin acuzații distincte, cât și în contextul mai larg al altor infracțiuni penale examinate de instanțele de judecată naționale și cele internaționale.

Cu titlu de recomandare *de lege ferenda* în contextul investigației științifice realizate venim inclusiv cu inițiativa și argumentarea necesității de adaptare a cadrului legal național la standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului în vederea realizării plene de către statul nostru a angajamentelor asumate în baza tratatelor internaționale care reglementează protecția proprietății, inclusiv în baza Convenției Europene a Drepturilor Omului. În acest sens, estimăm ca fiind binevenită modificarea prevederilor alin. (3) art. 1295 din Codul civil al Republicii Moldova după cum urmează:

”(3) Arendașul are dreptul prioritar la încheierea contractului de arendă pe un nou termen în cazul în care:

a) și-a onorat obligațiile contractuale luate anterior;

- b) bunurile arendate se dau în arendă pe un nou termen;*
- c) acceptă noile clauze contractuale stabilite de arendator.”*

Considerăm că o asemenea redactare clară, accesibilă și previzibilă a dispoziției legale, prin stipularea expresă a faptului că dreptul de preemțiune la încheierea contractului de arendă îl au doar subiecții care s-au aflat în raporturi de arendă, va permite interpretarea corectă și coerentă a prevederilor legale de către instanțele de judecată, generând astfel o jurisprudență uniformă compatibilă cu standardele CEDO în materia protecției proprietății.

În calitate de ipoteze de cercetări viitoare adiacente prezentului demers științific venim la acest moment cu o constatare și o sugestie. O trecere în revistă a literaturii străine confirmă teza că cercetarea mai largă a crimelor de război care vizează proprietatea rămâne în mod evident subreprezentată atât în cercetarea academică, cât și în examinarea jurisprudențială a instituțiilor judiciare internaționale. Analiza doctrinară a mecanismului protecției proprietății private în contextul conflictelor armate ar permite identificarea normelor desuete și ar genera în plan academic o inițiativă de adaptare a legilor și obiceiurilor războiului la noile realități marcate de progres al științelor și tehnologiilor având repercusiuni și pe segmentul proprietății.

4. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. ALLEN, T. Compensation for Property Under the European Convention on Human Rights. In: *Michigan Journal of International Law*. Vol. 28 nr. 2. 2007. p. 286 – 335. [citat 20.09.2020]. Disponibil: <https://repository.law.umich.edu/mjil/vol28/iss2/2>.
2. BAEȘU, V. *Reglementarea juridică a drepturilor economice ale omului în Republica Moldova*. [online]. Teză de doctor în drept. Specialitatea drept constituțional. Chișinău, 2017. [citat 09.12.2017]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2017/52204/baesu-valeriu_thesis.pdf.
3. BAIȘ, S., ROȘCA, N. *Drept civil. Drepturile reale principale*. Tipografia Centrală, Chișinău, 2005. 302 p. \ ISBN 9976-78-398-8.
4. BALAN, O. *Protecția drepturilor omului în conflictele armate. Monografie*. CEP USM. Chișinău, 2009. ISBN 978-9975-70-851-7.
5. BÎRSAN C. *Convenția Europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Vol. I Drepturi și libertăți*. Editura All Beck, București, 2005. 1251 p. ISBN 973-655-573-9.
6. BURIAN, A., BALAN, O., OSMOCHEȘCU N., ARHILIUC V., SÎRCU (SCOBIOALĂ) D., SUCEVEANU N., GAMURARI V., DORUL O. *Drept internațional public*. Ediția a IV-a (revăzută și adăugită). Tipografia Elena –V.I. Chișinău, 2012. ISBN 978-9975-106-99-3.
7. CARSS-FRISK M. *Dreptul de proprietate. Ghid privind punerea în aplicare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 din Convenția europeană pentru Drepturile Omului*. [online]. Manuale privind drepturile omului, nr. 4. [citat 14.12.2017]. Disponibil: <http://www.infoeuropa.md/files/dreptul-la-proprietate-ghid-privind-punerea-in-aplicare-a-articolului-1-al-protocolului-nr-1-al-cedo.pdf>.
8. CERNOMOREȚ S. Mijloace juridico-penale destinate asigurării protecției securității naționale. In: *Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurarea a parcursului european*, Chișinău: 2019, pp. 230-245. ISBN 978-9975-3298-2-8.
9. CTITOR, N. Aspecte teoretice și dimensiuni istorice privind evoluția dreptului de proprietate privată. În: *Legea și viața*. 2011, nr. 5. p. 25-31.
10. DORUL O., NASTAS A. War crimes committed in non-international armed conflicts. In: *ACROSS*. [online]. Cross-border Laws and Regulations. Vol. 7(5), 2023. ISSN 2602-1463. [citat 26.08.2023]. Disponibil: www.across-journal.com. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8037268>.
11. DORUL O., NASTAS A., Conflictele armate în sensul articolului 8 al Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale. In: *Revista Universul Juridic (Revistă lunară de doctrină și jurisprudență)* (România). august, 2023. ISSN 2393-3445. [citat 26.08.2023]. Disponibil: <https://www.universuljuridic.ro/conflictele-armate-in-sensul-articolului-8-al-statutului-de-la-roma-al-curtii-penale-internationale/>.
12. FERIZOVIĆ J. *Prosecution of Crimes of Appropriation of Private Property before the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia and the International Residual Mechanism for Criminal Tribunals*. [online]. Awarded

- Theses. European Regional Master's Programme in Democracy and Human Rights in South East Europe. 2018/2019. [citat 26.08.2023]. Disponibil: <https://repository.gchumanrights.org/server/api/core/bitstreams/49c51ac4-d1d0-461b-8f61-855ed73f9a2b/content>.
13. Ghid privind art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Protecția proprietății. Consiliul European/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2020. [citat 20.04.2020]. Disponibil: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_1_protocol_1_rum.
 14. HENCKAERTS J. M., DOSWALD-BECK L. *Customary International Humanitarian Law*. [online]. Vol. II, Practice. Part 2. Cambridge University Press. International Committee of the Red Cross. Cambridge, United Kingdom 2005. p. 2813 – 2814. ISBN 0 521 83155 5. [citat 26.08.2023]. Disponibil: <https://www.onlinelibrary.ihl.org/wp-content/uploads/2021/06/Cust-Intl-Hum-Law-Vol-II-Practice.pdf>.
 15. JESSUP C. P. A Belligerent Occupant's Power over Property. [online]. In: *The American Journal of International Law*. 1944, vol. 38, nr. 3, p. 457-461 [citat 24.08.2023]. Disponibil: <https://www.jstor.org/stable/2192387>.
 16. KALSHOVEN F. *Human Rights, The Law of Armed Conflict, and Reprisals*. [online]. The Henry Dunant Institute. International Congress on Humanitarian Law. San Remo, 1970. [citat 26.08.2023]. Disponibil: <https://international-review.icrc.org/sites/default/files/S0020860400023792a.pdf>.
 17. KLATT, M. *Positive Obligations under the European Convention on Human Rights*. [online]. p. 64-65. [Citat 30.05.2019] Disponibil: https://www.zaoerv.de/71_2011/71_2011_4_a_691_718.pdf.
 18. KRIEGER H. A Conflict of Norms: the Relationship Between Humanitarian Law and Human Rights Law in the ICRC Customary Law Study. In: *Journal of Conflict & Security Law*. [online]. 2006, vol. 11, no. 2, p. 265–291. [citat 24.08.2023]. Disponibil: <http://www.jstor.org/stable/26294462>.
 19. Leckie, S. Housing, Land, and Property Restitution Rights of Refugees and Displaced Persons. In: *Cambridge University Press*. 2007. 570 p. ISBN 9780511511264.
 20. MATTEI, U., BAIȘ, S., Roșca, N. *Principiile fundamentale ale dreptului de proprietate privată*. Editura ARC, București, 2000, 346 p. \
 21. MAZILU, D. *Dreptul internațional public*. Ediția a ii-a. Lumina Lex. București, 2005 p. 312-313. ISBN 973-588-398-8.
 22. MOLANGO M. M. *Property Right during Armed Conflict: Application of Adopting Principles of International Humanitarian Law by the European Court of Human Rights*. [online]. Washington College of Law. ILSP Law Journal. [citat 24.08.2023]. Disponibil: <https://www.corteidh.or.cr/tablas/R23036.pdf>.
 23. NASTAS A., CAZACU D., Some reflections on the state of emergency within the meaning of article 15 of the european convention on human rights. In: *Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale*. [online]. 2021, Issue 1, Volume 16, Pages 9-23. ISSN 1857-1999 EISSN 2345-1963.
 24. RENUCCI, Fr. *Droit Européen des droits de l'homme*. 3-e édition, L.G.D.J., Paris, 2002. ISBN 9782275023298.

5. LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice

în reviste din alte baze de date acceptate de către ANACEC (cu indicarea bazei de date)

1. LOGHINESCU P., Protecția proprietății în timpul conflictelor armate Revista Universul Juridic. In: *Revista Universul Juridic* (Revistă lunară de doctrină și jurisprudență (România) | ISSN 2393-3445) octombrie, 2023 <https://www.universuljuridic.ro/protectia-proprietatii-in-timpul-conflictelor-armate/>

în reviste din Registrul Național al revistelor de profil (cu indicarea categoriei)

2. LOGHINESCU P., Înțelesul noțiunii ”bun” în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului. In: *Revista Institutului Național al Justiției* (publicație științifică de tipul B) nr. 1 (44), 2018. P. 47-51

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Intelesul%20notiunii%20%E2%80%9Eebun%E2%80%9D%20in%20sistemul%20conventiei%20europene%20a%20drepturilor%20omului.pdf

3. LOGHINESCU P., Garanții în caz de priverare de proprietate în dreptul Convenției Europene a Drepturilor Omului. In: *Revista Institutului Național al Justiției* (publicație științifică de tipul B) nr. 4 (63), 2022. P. 51-55.

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/170116

Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

4. LOGHINESCU P., Cadrul normativ național privind dreptul de proprietate. In *Materialele Conferinței științifico-practice cu participare internațională ”Teoria și practica administrării publice”*. Academia de Administrare Publică, Chișinău, 2019. P. 414-418

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/414-418_1.pdf

5. LOGHINESCU P., Cadrul normativ internațional în domeniul proprietății. In: *Materialele Mesei rotunde cu participare internațională consacrată Zilei internaționale a drepturilor omului*, Academia de Administrare Publică, Chișinău, 6 decembrie 2017. Chișinău, 2018. P. 376-388

<http://aap.gov.md/files/conferinte/6.12.17/materiale.pdf>

6. LOGHINESCU P., Obligația negativă a statului în materia protecției proprietății. Interpretarea jurisprudențială a Curții Europene a Drepturilor Omului. In: *Rezumate ale comunicărilor. Științe juridice și economice. Conferința științifică națională cu participare internațională*

"Integrare prin cercetare și inovare", Chișinău, 7-8 noiembrie 2019. P. 339-342

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/339-342_8.pdf

7. LOGHINESCU P., DORUL O., Protecția proprietății private în timpul conflictelor armate. In: *Rezumate ale comunicărilor. Științe juridice și economice*. Conferința științifică națională cu participare internațională dedicată aniversării a 75-a a Universității de Stat din Moldova "Integrare prin cercetare și inovare", Chișinău, 10-11 noiembrie 2021. P. 165-167, 0,3 c.a.

8. LOGHINESCU P., Tipurile proprietății în legislația Republicii Moldova. In: Culegerea *"Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere"*, vol. XXXII, Performantica, Iași, 2018. P. 292-296

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/292-296_9.pdf

9. ЛОГИНЕСКУ П., ДОРУЛ О., Стандарты Европейской Конвенции по Правам Человека в делах о лишении имущества. Становление и основные определения" In: *Материалы XIII Международной научно-практической конференции "Молодежь и наука: реальность и будущее"*, Невинномысский институт экономики, управления и права, 1 aprilie 2020. c. 313-315

6. ADNOTARE

”Protecția proprietății în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului”, Teză de doctor în drept la specialitatea 552.08 Drept Internațional și European Public, Școala Doctorală Științe Juridice și Relații Internaționale a Universității de Studii Europene din Moldova, Chișinău, 2024

Structura tezei: Introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 213 titluri, 150 pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 9 lucrări științifice.

Cuvinte cheie: bun, expropriere, patrimoniu, proprietate, protecția proprietății, Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Domeniul de studiu: Lucrarea a fost elaborată în domeniul Dreptului internațional public, Dreptului Convenției Europene a Drepturilor Omului,

Scopul și obiectivele lucrării rezidă în cercetarea multiaspectuală a protecției proprietății în sistemul CEDO, cuprinzând o analiză detaliată a conținutului dreptului fundamental în contextul jurisprudenței CtEDO și înaintarea propunerilor, în vederea elaborării recomandărilor *de lege ferenda* pentru asigurarea compatibilității legislației naționale cu standardele CEDO. Prezentul studiu este centrat pe analiza cadrului normativ în materie de protecție internațională a dreptului de proprietate, conturând în acest sens și mecanismele de realizare a acestui drept fundamental. În vederea realizării scopului indicat, ne propunem realizarea următoarelor obiective: definirea ”bunului” în sensul CEDO; determinarea conținutului dreptului fiecărei persoane la respectarea bunurilor sale; cercetarea jurisprudenței pertinente a CEDO, inclusiv cauzele vs. RM; elaborarea propunerilor de *lege ferenda* în vederea asigurării compatibilității legislației naționale cu practica forului jurisdicțional de la Strasbourg.

Noutatea și originalitatea științifică: Prezenta lucrare devine prima investigație științifică în doctrina autohtonă ce conține o analiză juridică profundă a conținutului art. 1 din Protocolul 1 la CEDO. În baza respectivului demers științific, în urma consolidării teoretice a instituției protecției proprietății prin exemplificare practică, după elucidarea tuturor garanțiilor în vederea asigurării protecției proprietății, vor fi propuse soluții efective întru realizarea compatibilității legislației naționale în materie cu prevederile CEDO și jurisprudența CtEDO.

Semnificația teoretică rezultă din analiza complexă a suportului normativ național și internațional, a materialului doctrinar realizată cu privire la obiectul prezentei cercetări: protecția proprietății în sistemul CEDO. Fiind identificate aspectele problematice, au fost înaintate recomandări practice, ale căror realizare va contribui la valorificarea de către particulari a prerogativelor în domeniul protecției proprietății.

Valoarea aplicativă a lucrării: Lucrarea urmează să complinescă suporturile curriculare ale cursurilor universitare, cursurile de formare inițială, continuă a profesioniștilor în domeniul dreptului: ”Protecția internațională a drepturilor omului”, ”Dreptul Convenției Europene a Drepturilor Omului”. Grație materialului științific valoros expus în vederea validării ipotezelor cercetării, lucrarea poate servi drept lucrare de referință pentru cercetătorii din domeniul științelor juridice.

ANNOTATION

„Protection of property in the system of the European Convention on Human Rights”. Doctoral thesis in law, specialty 552.08 – Public International and European law. Doctoral school of Legal Sciences and International Relations of the University of European Studies of Moldova. Chişinău 2024

Thesis structure: Introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 213 titles, 150 pages of basic text. The obtained results are published in 9 scientific papers.

Key – words: goods, expropriation, patrimony, property, protection of property, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, European Court of Human Rights.

The domain of study: The work was developed in the field of Public international law, Law of the European Convention on Human Rights.

The purpose and the objectives of the thesis involve multi-aspect research of the protection of property in the system of the European Convention of Human Rights, including a detailed analysis of the content of the fundamental right in the context of the jurisprudence of the European Court of Human Rights and the submission of proposals, in order to elaborate the recommendations of the law *ferenda* to ensure the compatibility of the national legislation with ECHR standards. The present study is dedicated to the normative framework in terms of international protection of property rights, outlining, in this context, the mechanisms for realizing this fundamental right. In order to achieve the indicated goal, we propose to achieve the following objectives: the definition of "goods" in the sense of the ECHR; determining the content of the right to property; the research of the relevant jurisprudence of the European Court of Human Rights, including the cases *vs. Republic of Moldova*; the elaboration of *lege ferenda* proposals in order to ensure the compatibility of national legislation with the practice of the jurisdictional forum in Strasbourg.

Scientific novelty and originality of the obtained results: This paper becomes the first scientific investigation in the autochthonous doctrine that contains a deep legal analysis of the content of art. 1 of Protocol I to the ECHR. Based on the respective scientific approach, following the theoretical consolidation of the institution of property protection through practical exemplification, after the elucidation of all guarantees in order to ensure the protection of property, effective solutions will be proposed to achieve the compatibility of the national legislation in the matter with the provisions of the ECHR and the jurisprudence of the ECHR.

The theoretical importance results from the complex analysis of the national and international normative support, of the doctrinal material made regarding the object of this research: the protection of property in the ECHR system. As a result, having noticed the problematic aspects, we consider it appropriate to formulate practical recommendations, the realization of which will contribute to the capitalization by individuals of the prerogatives in the field of property protection and will increase the quality of the judicial act.

Implementation of scientific results: The work is to fulfill the curricular supports of the university courses, the initial and continuous training courses for professionals in the field of law: "International protection of human rights", "Law of the European Convention on Human Rights". Thanks to the valuable scientific material presented in order to validate the research hypotheses, the paper can serve as a reference work for researchers in the field of legal sciences.

АННОТАЦИЯ

«Защита собственности в системе Европейской Конвенции по правам человека», докторская диссертация, специальность 552.08 Международное и европейское публичное право, Европейский Университет Молдовы, Кишинев, 2024 г.

Структура диссертации: Введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 213 наименований, 150 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 9 научных работах.

Ключевые слова: имущество, экспроприация, собственность, защита собственности, Конвенция о защите прав человека и основных свобод, Европейский суд по правам человека.

Область исследования: Работа разработана в области Международного публичного права и Права Европейской Конвенции по Правам Человека.

Цель и задачи исследования заключаются в многоаспектном исследовании защиты собственности в системе Европейской конвенции по правам человека, включая детальный анализ содержания данного основного права в контексте судебной практики Европейского Суда по правам человека и разработка предложений *de lege ferenda* для обеспечения совместимости национального законодательства со стандартами ЕСПЧ. Настоящее исследование посвящено нормативной базе международной защиты прав собственности, очерчивая в этом смысле механизмы реализации этого фундаментального права. Для достижения указанной цели мы предлагаем решить следующие задачи: определение понятия «имущество» в понимании ЕКПЧ; анализ содержания права собственности; исследование соответствующей судебной практики Европейского суда по правам человека, в том числе дел против Республики Молдова; разработка предложений *de lege ferenda* с целью обеспечения совместимости национального законодательства с практикой Страсбургского юрисдикционного форума.

Научная новизна и оригинальность исследования: Данная работа становится первым научным исследованием в отечественной доктрине, содержащим глубокий правовой анализ содержания ст. 1-го Протокола 1 к ЕКПЧ. На основе соответствующего научного подхода, после теоретического закрепления института защиты собственности посредством практических примеров, после выяснения всех гарантий обеспечения защиты собственности, будут предложены эффективные решения для достижения совместимости национального законодательства с положениями ЕКПЧ и судебной практикой ЕСПЧ.

Теоретическая значимость вытекает из комплексного анализа национального и международного регулирования, научного материала, проведенного относительно объекта данного исследования: защиты собственности в системе ЕСПЧ. В результате, отметив проблемные моменты, считаем целесообразным сформулировать практические рекомендации, реализация которых будет способствовать эффективному осуществлению физическими лицами прерогатив в сфере защиты собственности и повысит качество судебного акта.

Прикладное значение работы: Диссертация может служить научным материалом для литературного обеспечения университетских курсов, курсов начальной и непрерывной подготовки специалистов в области права: «Международная защита прав человека», «Право Европейской Конвенции о Правах Человека». Благодаря ценному научному материалу, представленному с целью проверки гипотез исследования, работа может служить отсылочным изданием для исследователей в области юридических наук.

PETRU LOGHINESCU

**PROTECȚIA PROPRIETĂȚII ÎN SISTEMUL
CONVENȚIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI**

**SPECIALITATEA 552.08 DREPT
INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC**

Rezumatul tezei de doctorat în drept

Aprobat spre tipar: 22.02.2024	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.	Tiraj 30 ex.
Coli de tipar: 1.8	Comanda nr. 7/24

Universitatea de Stat din Moldova str. A. Mateevici 60, mun. Chișinău,
Republica Moldova